

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

03/2021

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Opátstvo Jasov - kláštorný komplex premonštrátov

Premonštrátsky kláštorný komplex v Jasove patrí pre svoju mimoriadnu duchovnú, architektonickú, historickú, umeleckú a prírodokrajinnársku hodnotu k najvýznamnejším sakrálnym areálom na Slovensku. Kláštor je najväčším neskorobarokovým objektom na Slovensku. Nachádza sa v obci Jasov, v kotline pod Jasovskou skalou, asi 28 km západne od Košíc.

Minulý rok sme už v Pútnickom liste (3/2020) o opátstve v Jasove písali v súvislosti s vydaným CD cirkevnej hudby P. Ľudovíta Skalníka O.Praem. Predstavili sme Vám aj časť kláštorného komplexu a upozornili sme Vás na možnosť uctenia si relikvií bl. cisára Karola I. Habsburského. V tomto čísle Vám ponúkame **príležitosť nahliadnuť do bohatej histórie Jasovského kláštora**. Pôvodná zakladacia listina kláštora sa nezachovala, nakoľko miestny archív bol zničený pri tatarskom vpáde v r. 1241. V r. 1255 získali premonštráti od kráľa Belu IV. novú zakladaciu listinu, kde boli zhrnuté staré majetkové práva aj s novými donáciami. Podľa listiny z r. 1234 bol kláštor v Jasove zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi. V tom čase bol kláštor v Jasove filiou kláštora

900 Prémontré 1121 2021

sv. Štefana vo Veľkom Varadíne. Kráľ Ľudovít Veľký v r.1358 daroval prepoštvu neobmedzené využitie rudného bohatstva. Tým bol položený základ baníctva v Jasovskej oblasti. V r.1440-1447 obsadil kláštor so svojim vojskom Ján Jiskra a po r. 1455 Ján Talafúz na čele bratríckych vojsk. Kláštor bol po týchto vojenských akciách v dezolátnom stave a až na zásah kráľa Mateja Korvína, ktorý daroval v r.1465 na obnovu kláštora všetky kráľovské príjmy z Novohradskej župy, sa podarilo kláštor obnoviť a renesančne upraviť. Po obnovení kláštora sa rehoľníci vrátili naspäť a pôsobili tu do r.1552. Potom rapídne klesol počet členov na dvoch, ktorí nakoniec kláštor opustili. Kláštor stratil postupne svoje predchádzajúce výsady (o.i. aj výsadu hodnoverného miesta). V období od r. 1552 -1699 kláštor spravovali komendátori (správcovia). Kráľ ako patrón udeľoval Jasovské prepoštvu ako beneficium rôznym cirkevným a svetským hodnostárom. V r. 1613-14 sa do Jasova z Košíc presťahovala jágerská kapitula s jágerským biskupom. V r.1619 Jasov prepadli vojská Gabriela Betlena a v r. 1685 vojská Imricha Tökölyho. Kláštor bol opäť vážne poškodený. Posledný jasovský komendátor Juraj Feneši, jágerský biskup, nechal preto kláštor v r.1690-1694 opraviť a obnoviť. Počas 17. st. sa pre premonštrátov opätovne snažili získať

opát Ondrej Sauberer

kláštor a majetky v Uhorsku premonštráti z Rakúska. To sa podarilo až v r.1697, kedy Jasov odkúpil premonštrátsky kláštor v dolnorakúskom Pernegu. V r.1703 získal všetky premonštrátske majetky jasovského a leleského prepoštva premonštrátsky kláštor v Louke pri Znojme. Jasovský kláštor teda po čase opäť osídlili premonštráti, ktorí sem prišli z moravského kláštora. Odtiaľ prišiel v r.1745 aj **Ondrej Sauberer, energický a organizačne nadaný opát, ktorý nechal postaviť nový – súčasný kláštor i s kostolom v neskorobarokovom slohu.** Vysvätenie kostola sv. Jána Krstiteľa sa uskutočnilo v r.1766. Vtedy bol pravdepodobne dobudovaný aj celý kláštor. Sauberer zároveň pozdvihol hospodársky život nielen kláštora, ale i celej obce. Opát Sauberer sa v r.1774 stal dvorným radcom cisárovnej Márie Terézie. Z tereziánskej éry sa však premonštráti dlho netešili, pretože syn cisárovnej Jozef II. v r. 1787 premonštrátsky rád zrušil. Následne bolo z Jasova

prevezených (a nevrátených) do Budína mnoho historických cenných predmetov a tiež celý archív. Ostatný inventár, ktorý v Jasove zostal, šiel do dražby. Situácia sa zmenila až rozhodnutím cisára Františka I. v r.1802. Mnisi sa mohli do kláštora vrátiť, našli ho však zničený a z veľkej časti vyhorený. I tak ho obnovili, ba založili aj filiálky v Debradi, Rudníku a vo Vyšnom Medzeve. Premonštráti z Jasova sa v tom čase okrem duchovného života venovali podnikaniu, pastoračnej práci, ale aj výchovnej a vedeckej činnosti. Kláštor spravoval štyri gymnáziá v Košiciach, Levoči, Rožňave a vo Veľkom Varadíne. Na konci 19. st. patrilo rád premonštrátov tiež medzi významných podnikateľov. (viac v PL 03/2020). Veľký zlom nastal v r.1950, keď premonštráti museli opustiť kláštor na celých 40 rokov. Naopak, po smutne známej „Akcii K“, boli v kláštore internovaní mnisi z kláštorov celého Slovenska. Od r.1960 slúžil objekt kláštora ako sociálny ústav a psychiatrická nemocnica. Premonštráti sa do kláštora vrátili opäť po r. 1990. V súčasnom období kláštor i kostol postupne dostávajú svoju pôvodnú podobu a plnia aj svoje pôvodné poslanie. **Kláštorný komplex s Kostolom sv. Jána Krstiteľa** leží na západnom okraji Jasova. Na štvorcových pôdorysoch stoja dve symetricky situované dvojpodlažné budovy kláštora zvierajúce medzi sebou stavbu dvojvežového jednododového kostola. Obe krídla kláštora (vľavo prelatury, vpravo konventu) obkolesujú uzavreté rajské dvory, ktoré slúžili na meditáciu. Na šírku rozťahnuté priečelia kláštorných krídel, orientované na juhovýchod, sú ukončené nárožnými vežami s manzardovými strechami. Vstupné časti do prelatury i konventu sú zvýraznené rizalitmi a na vrchu ukončené trojuholníkovými frontónmi. Komplexu kláštora dominuje stavba Kostola sv. Jána Krstiteľa. Štvoretážové priečelie kostola je členené horizontálnymi rímsami. Na okrajoch je zvýšené o jedno podlažie a prechádza do dvojice štíhlych veží ukončených helmicami. Dve spodné poschodia priečelia sú vertikálne členené pilastrami zakončenými hlavicami v korintskom slohu. Jeho centrálna časť s hlavným portálom, konvexno-konkávny rizalit, je na vrchu ukončená trojuholníkovým tympanónom so symbolom Najsvätejšej Trojice. Okraje stavby obsahujú plytké, oválne zakončené niky, v ktorých stoja sochy dvoch uhorských kráľov – svätcov: sv. Ladislava a sv. Štefana.

Interiér kostola je v pozoruhodnej slohovej jednote. Jej jednotlivé zložky – maliarska, sochárska a umeleckoremeselná – sa dôsledne podriaďujú kánonu barokovej krásy. Sú dielom realizátorov stavby - architekta *Franza Antona Pilgrama*, maliara *Johanna Lucasa Krackera*, štukatéra *Johanna Ignaza Hennevogela* a výnimočného sochára *Johanna Antona Kraussa*. Staviteľom kláštorného komplexu bol Tirolčan *Anton Salzgeber*. Pod hlavnou klenbou sú umiestnené dva oltáre, vľavo zakladateľa premonštrátskej rehole sv. Norberta, vpravo sv. Augustína, charakteristické monumentálnymi apoteózami oboch svätcov. Hlavný oltár vo svätyni chrámu je zasvätený patrónovi kostola. Námet oltárneho obrazu Krst Krista v Jordáne zachytáva jednu z kľúčových udalostí v živote sv. Jána Krstiteľa. Dva bočné oltáre v prednej časti lode majú mariánske zasvätenie – vľavo oltár Immaculaty, s postavou Panny Márie stojacej na zemeguli, vpravo oltár sv. Anny, s obrazom zachycujúcim tradičný výjav – sv. Anna vyučuje Máriu. Monumentalitu oltárov dotvára aj ich sochárska časť – dielo *Johanna Antona Kraussa*. Interiérová výzdoba vrcholí v stropnej výmalbe (viď foto). Vznikla počas druhého Krackerovho pobytu v Jasove, v r. 1762 – 1765. Strop chrámu je celý pokrytý maľbami. Umelec na štyroch klenbových poliach v chronologickom slede zvečnil výjavy zo života sv. Jána Krstiteľa. Najsuggestívnejšie pôsobí maľba s námetom tragickej smrti sv. Jána Krstiteľa. Jediný odlišný námet má maľba nad organovou emporou. Nazýva sa *Nebeský koncert* a predstavuje sv. Cecíliu, ktorú na rozličných hudobných nástrojoch doprevádza zbor anjelov. Všetky maľby sú vsadené do iluzívnej architektúry s dekoratívnym rámovaním. V severnom predĺžení osi kostola sa nachádza knižnica. (viac v PL 03/2020). Súčasťou areálu je aj baroková záhrada. Údajne je jedinou záhradou v barokovom štýle na Slovensku, ktorá ostala v pôvodnej podobe zachovaná dodnes. Je pozoruhodná pôvodnými sadovníckymi prvkami, tvarovanými drevinami a súmernou sieťou chodníkov. Nadväzuje na architektúru kláštora a je jeho kompozičným pokračovaním.

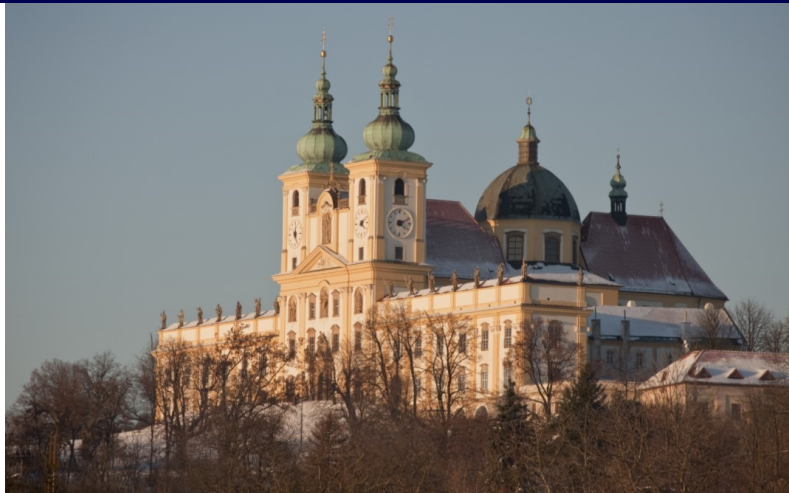
zdroje: www.opatstvojasov.sk, www.jasov.sk, www.sk.wikipedia.org, www.slovakiana.sk, www.commons.wikimedia.org, www.baroque_ceiling.udu.cas.cz

POZVANIE
pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB...

Poutní bazilika Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku

Je nejen jedinečnou kulturní památkou, ale touží být pro všechny místem, kde „zakoušíme domov srdce“, kde se cítíme Bohem přijati, pochopeni a milováni a odkud odcházíme posílení a obdarováni. Chrám nad Olomoucí vidí denně mnoho lidí ať už z dálnic či rychlíků, nebo z nesčetných oken domů a bytů velkého města i mnoha vesnic v nedohledném panoramatu naší Hané. Vnímáme tuto stavbu jako pozdrav naděje, útěchy a krásy. Cítíme, že chrám vytváří do široka a daleka působivé „silové pole“

Ducha. Jiří Wolker jej nazval „korouhví této krajiny tiché a svěcené“. Po staletí k němu vzhlížely generace našich předků, kterým i my za mnoho vděčíme. Putovali sem hledat a nacházet sílu pro život často nesnadný a těžký, plný obětí, z kterých jsme vzešli i my. Stav světa se rychle a výrazně mění, ale jsou hodnoty, které trvale svědčí o něčem, co nepodléhá proměnám času. Co nezmizí, stále naléhavěji platí a nadčasově vypovídá o smyslu člověka a jeho života, zejména tehdy, kdy je národ ohrožován prázdnotou a bezduchým životním stylem zisku a požitků, úbytkem dětí i pevných rodin, kde mizí vůle a odvaha k obětem. Každá generace zanechává po sobě stopy, vizitky toho, čím žije, v co věří a doufá a co je schopna vytvořit, obětovat, předat těm, kdo přijdou po nás. Pokud se ztíšíme v prostorách tohoto chrámu a přemýšlíme sami o sobě, poznáme, že Bůh nás slyší a plní slib svých slov: „Každý kdo hledá, nalézá..“, slova Mons. Josefa Hrdličky, emerit. pomocného biskupa olomouckého. Z historie poutního místa sa dozvídáme příběh olomouckého obchodníka s vínem Jana Andryška, který učinil slib Panně Marii, že jí vystaví kapličku jako poděkování za úspěšné podnikání. Na sliby se často zapomíná, tak se mu Panna Maria ve snu dvakrát připomněla. Poté dostávají události spád.

V r.1629 nachází Andryšek vhodné místo na svahu nad Olomoucí. Jeho majitelé, premonstráti z Klášterního Hradiska, jsou jeho myšlenkou nadšeni a stavba se téhož roku rozjíždí. Ještě nebyla ani hotova a již dochází k potvrzení, že se dílo těší Božímu požehnání. Poustevník Martin Figar, přebývající v blízkosti stavby, nachází r. 1632 na oltáři kaple **kamenný reliéf Bohorodičky s děťátkem – Pannu Marii Svatokopeckou**. O rok později je kaple vysvěcena. Doba však není radostná, probíhá třicetiletá válka, která kapli zasahuje zvláště v r.1645, kdy ji zapálili švédští vojáci, již několik let pobývající v obsazené Olomouci. Reliéf Panny Marie se zázračně podařilo zachránit a i kaple se po čtyřech letech dočkala obnovy. Život opět začíná rašit, i ten poutní.

Milostný obraz – kamenný reliéf Panny Marie. Svatostánek od zlatníka M. Indegrenze zhotoven ve stříbře, které pochází z darů kláštera a občanů. (r.1725-1732)

Poutníků přibývá, objevují se i zvěsti o zázračných uzdraveních. Pro hradiské premonstráty se to stává podnětem k zahájení větší stavby. V letech 1669 až 1679 vyrůstá na místě původní kaple nový barokní **kostel Navštívení Panny Marie**. Architektem je Giovanni P. Tencalla, na výzdobě pracuje řada uměleckých osobností. Jedná se o podélné jednolodí se dvěma sakristiemi a podélně průchodnými kaplemi po obvodu. Nad křížením hlavní a příčné lodě se klene prostorná kupole. Valená klenba s lunetami je zcela pokryta výrazně plastickou štukou a freskovými malbami. Kaple po obvodu jsou zasvěceny sv. Josefovi, sv. Augustinovi, sv. Andělu Strážci, Nejdražší krvi Kristovy, sv. Jáchymovi, sv. Norbertovi, sv. Pavlíně patronce města Olomouce a Bolestné Panně Marii. V kapli sv. Pavlíny je k vidění jeden z mála obrazů zachycujících původní kapli z r. 1632.

Vnitřní výzdoba chrámu byla zhotovována ve dvou etapách. V období 1675 - 1679 byla vyzdobena klenba a následně v letech 1772 - 1732 plochy od chrámové římsy dolů. Výzdoba klenby, jejíž štuky dosahují až 30 cm hloubky, byla vytvořena vlašskými mistry Castellim, Gaginou, Borosou a Contessou. Kartuše jsou vyplněny freskovou výzdobou mladého Vlacha Jakuba na základě podkladů olomouckého augustiniána A. Lublinského. Na freskách klenby presbytáře jsou vymalovány v symbolech invokace loretánských litaní. Uprostřed klenby jsou tři velké freskové obrazy: Nejsvětější Trojice, tři charitky a Nanebevzetí Panny Marie. **Kupole** (foto) je položena na čtyřech pilířových svazcích, v jejichž nikách stojí postavy evangelistů. Z pilířů vystupují pendativy zdobené freskami od J.K.Handkeho, představující alegorie Evropy, Asie, Afriky a Ameriky. Fresková výzdoba kupole představuje události ze života starozákonních žen Rebeky, Sáry, Abigail, Batšeby, Judit a Ester. Kupole je korunována lucernou s holubicí, symbolem Ducha Svatého. Ve čtyřech okenních lunetách klenby od kupole směrem ke kůru je vyjádřen zpěv chvály Panně Marii čtyřmi lidskými věky – dětstvím, mládím, dospělostí a stářím. Dvě velké oválné fresky zobrazují Mariinu odevzdanost Bohu a boj archanděla Michaela s ďáblem. Štuková a plastická výzdoba kůru tvoří harmonický celek, vysoce hodnocený a řazený mezi středoevropské pozoruhodnosti. Varhanní nástroj byl postaven v letech 1722 - 1725 brněnskou firmou varhanáře Davida Siebra, figurální výzdoba varhanní skříně pochází od J. Sturmera. Architekturu hlavního oltáře navrhl Baldassare Fontana. Podle plánů Domenica Martinelliho byla počátkem 18. st. k chrámu přistavena z obou stran jednopatrová obytná křídla. V jižním se nacházejí dva historické sály – Andráškov s malbami P. Trogera o založení poutního místa a Handkeho nástropním obrazem zakladatele řádu premonstrátů sv. Norberta, a Francouzský sál s portréty hradiských opatů. Velkou pozoruhodností chrámu jsou tzv. svaté schody, připomínající 28 schodů v jeruzalémském paláci, po kterých vystupoval Kristus při procesu před Pontiem Pilátem. Na vrcholu schodiště stojí mimořádná práce řezbáře J.A.Heinze – Pieta. Za chrámem stavba pokračuje otevřeným *půlkruhovým ambitem s kaplí Jména Panny Marie a sousoším sv. Norberta*. V loňském roce bylo ukončeno rozsáhlé restaurování interiéru chrámu, slavnostních sálů a provedeny úpravy zejména v pravém křídle fary. Za léta existence poutního místa na Sv. Kopečku sem připutovaly miliony poutníků. Jen při stém výročí založení se oslav zúčastnilo přes sto tisíc. Stále přicházejí k Panně Marii, věřící i nevěřící. Jedni s prosbami nebo z vděčnosti, někteří jen jako turisté, obyčejní lidé i nejvyšší představitelé duchovního i světského života. Asi nejvýznamnějším dnem v dějinách chrámu byla pro toto poutní místo **návštěva sv. Jana Pavla II.** dne 21. května 1995. Papež se zde setkal s mládeží, požehnal korunku Milostného obrazu a znovu jej korunoval. Krátce předtím též kostel povýšil na baziliku minor. Takto se k návštěvě Jan Pavla II. vyjádřil Giovanni Coppa, nuncius Vatikánu v České republice: „Svatý Kopeček se stal pověstným proto, že přijal papeže na setkání s mladými. Jenom ten, kdo to zažil, může pochopit krásu a nadšení této události. Svatý otec tu ožil pohledem na víru a lásku mladých. A krátce potom, co se vrátil do Říma, řekl při audienci, že to bylo jedno z nejkrásnějších setkání, která kdy měl s mládeží“. A co řekli o Sv. Kopečku některé další osobnosti? Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký: „Kdo jednou na Svatém Kopečku byl, toho kouzlo svatokopecké táhne každý rok zpět a jest všem známo, že tomu

tzv. svaté schody, připomínající 28 schodů v jeruzalémském paláci, po kterých vystupoval Kristus při procesu před Pontiem Pilátem. Na vrcholu schodiště stojí mimořádná práce řezbáře J.A.Heinze – Pieta. Za chrámem stavba pokračuje otevřeným *půlkruhovým ambitem s kaplí Jména Panny Marie a sousoším sv. Norberta*. V loňském roce bylo ukončeno rozsáhlé restaurování interiéru chrámu, slavnostních sálů a provedeny úpravy zejména v pravém křídle fary. Za léta existence poutního místa na

Sv. Kopečku sem připutovaly miliony poutníků. Jen při stém výročí založení se oslav zúčastnilo přes sto tisíc. Stále přicházejí k Panně Marii, věřící i nevěřící. Jedni s prosbami nebo z vděčnosti, někteří jen jako turisté, obyčejní lidé i nejvyšší představitelé duchovního i světského života. Asi nejvýznamnějším dnem v dějinách chrámu byla pro toto poutní místo **návštěva sv. Jana Pavla II.**

dne 21. května 1995. Papež se zde setkal s mládeží, požehnal korunku Milostného obrazu a znovu jej korunoval. Krátce předtím též kostel povýšil na baziliku minor. Takto se k návštěvě Jan Pavla II. vyjádřil Giovanni Coppa, nuncius Vatikánu v České republice: „Svatý Kopeček se stal pověstným proto, že přijal papeže na setkání s mladými. Jenom ten, kdo to zažil, může pochopit krásu a nadšení této události. Svatý otec tu ožil pohledem na víru a lásku mladých. A krátce potom, co se vrátil do Říma, řekl při audienci, že to bylo jedno z nejkrásnějších setkání, která kdy měl s mládeží“. A co řekli o Sv. Kopečku některé další osobnosti? Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký: „Kdo jednou na Svatém Kopečku byl, toho kouzlo svatokopecké táhne každý rok zpět a jest všem známo, že tomu

kouzlu těžko odolat. Tak jako já, i statisíce jiných věřících našlo u Panny Marie potěchu ve svých trampotách a posilu ve svých křížích“. Bohuslav Jarolímek, opat strahovský: „My, kteří přijíždíme na Svatý Kopeček jen občas, jej také milujeme. Vždyť, kdo Svatý Kopeček viděl – musil si jej zamilovat. Jest jediný na světě. Jest zvlášť krásný, nádherně obnovený, září svěžestí a čistotou“. Otto F. Babler, básník a překladatel: „Už mnoho poutníků přišlo na toto místo. Ti, kteří na pouť vyšli s jiskrou v duši a s vírou, nadějí a láskou v srdci, sem dojistá nešli nadarmo.“ Při každém poutním putování si s pokorou připomínáme, že „každý z nás na tomto světě poutníkem je k věčnosti“.

*Svedectvo a článok pripravili bývalí predsedovia Matice svatokopecké: p. Ing. Jan Preč a p. JUDr. Zora Krejčí
Foto: archív Matice svatokopecké, www.olomoucky.denik.cz*

3x Viete, že

- * už od 22.12.1923 existuje **Matice svatokopecká (MSK)**, spolek založený při svatokopeckém kostele? Vznikla z iniciativy místního kaplana J. Vovse, měla jako hlavní úkol přispívat na údržbu poutního chrámu, uvádět Svatý Kopeček v širší známost a zajišťovat podmínky pro příchozí poutníky. V r.1951 byla její činnost násilně ukončena a její majetek zabaven. Činnost se obnovila v r.1991. Od té doby se MSK podílela na financování řady rozsáhlých oprav, např. nechala zhotovit 2 nové zvony a zvonovou stolicí pro chrám, podílela se výrazně finančně na opravě varhan, restaurovala vstupní prostory vč. soch, schodiště a balustrád, vybudovala a provozovala Muzeum MSK apod. Oproti minulosti se podstatně více zaměřila i na pořádání domácích a zahraničních poutí, kulturně – vzdělávacích akcí nejen pro své členy, ale i širokou veřejnost, vydala řadu odborných publikací k propagaci daného poutního místa. Po pouti do Santiaga de Compostela vznikla myšlenka vybudovat obdobnou minipoutní cestu ze Sv. Kopečku na Sv. Hostýn, která by navázala na již existující poutní cestu ze Sv. Hostýna na Velehrad – tzv. **Moravskou Compostelu**. Podél cesty byly instalovány panely popisující trasu pouti, významné informace k danému místu vč. významných osobností, a též duchovní povzbuzení v úryvku evangelia a v přílehlavé duchovní písni. K pouti byl vytištěn přehledný průvodce. Akce měla velmi pozitivní ohlas. Následně ve spolupráci Zlínského kraje s moravskými Maticemi byla **Moravská Compostela začleněna do poutní stezky sv. Cyrila a Metoděje, propojující Sv. Kopeček, Sv. Hostýn, Sv. Antonínka, Velehrad a Šaštín na Slovensku**. Poutní cesta tak přivádí kroky poutníků do míst, kde se odehrávaly a psaly dějiny Velké Moravy, tedy míst, která jsou neodmyslitelně spjata s působením bratří sv. Cyrila a Metoděje. Na této cestě každým rokem probíhá v úseku Sv. Kopeček – Sv. Hostýn – Velehrad organizovaná pětidenní pouť končící 4.7. na Velehradě, s tím, že cestou se připojují poutníci i z jiných oblastí vč. Sv. Antonínka. Pouti se zúčastňuje široké spektrum poutníků všech věkových kategorií z celé republiky, společenství, rodiny i s malými dětmi. Duchovní ráz tohoto putování podtrhuje duchovní doprovázení Mons. Jana Peňáze, který je pravidelným průvodcem pouti, za což mu právem patří velký dík všech účastníků.
- * sv. Norbert je českým svätým patrónom, napriek tomu, že nikdy nežil v tejto krajine? Sv. Norbert je aj patrónom šťastného pôrodu. Nový rád totiž založil po prvých mnišských sľuboch počas Vianočnej noci v r. 1121. Jeho relikvie sa nachádzajú v premonštrátskom kláštore na Strahove v Prahe. (viac v PL 6/2019) Okrem strahovského kláštora nájdete v Českej republike aj ďalšie významné premonštrátske kláštory: Nová Říše, Želiv, Milevsko, Teplá. Zaujímate sa viac o kláštory na Morave a v Čechách? Odporúčame pozrieť si: www.klasterni-stezky.cz
- * práve u premonštrátov bola po prvýkrát v dejinách cirkvi uskutočnená aj **myšlienka tzv. Tretieho rádu** - spojenie laikov i kňazov žijúcich mimo kláštora s duchovným životom rehoľných bratov a sestier? Vznikol ešte počas života sv. Norberta, ktorý ako potulný kazateľ získaval svojím zbožným životom mnohých veriacich, ktorí chceli napredovať v duchovnom živote podľa spirituality premonštrátskeho rádu a nasledovaním regule sv. Augustína. Na znak príslušnosti k Tretiemu rádu dostávali jeho členovia tzv. **biely škapuliar**. Prvotné informácie o počiatkoch vzniku Tretieho rádu premonštrátov sú potvrdené v kláštore sv. Michaela v Antverpách. Oficiálne bol Premonštrátsky tretí rád **zadefinovaný v r. 1217** na generálnej kapitule, kde opát Emon z Vitervium predložil premonštrátsku definíciu terminu *fraternitas*: ako spoločenstvo určené mnohým: mužom, ženám, bohatým aj chudobným. V súčasnosti sa členom Tretieho rádu premonštrátov môže stať veriaci/a, ktorý/á sa chce pridružiť k niektorej konkrétnej komunite a predstavený/á ho/ju prijme. Komunita terciánom pomáha predovšetkým v duchovnom napredovaní a podľa možnosti i v rôznych životných situáciách. Tradícia v súvislosti so vznikom tretieho rádu spomína meno **grófa Theobalda zo Champagne**, ktorý inšpirovaný životným príbehom sv. Gottfrieda z Kappenbergu chcel darovať sv. Norbertovi svoje pozemky a sám sa chcel vstať rehoľníkom. Sv. Norbert mu však poradil zostať vo svete, oženiť sa a svojím majetkom pomáhať núdznym a Cirkvi. Theobald jeho radu prijal a neskôr ho aj požiadal o pomoc pri výbere manželky.

ITE AD JOSEPH

8.12.2020, pri príležitosti 150. výročia vyhlásenia ženicha Panny Márie za patróna celej Cirkvi, vyhlásil pápež František ROK SV. JOZEFA. Urobil tak apoštolským listom *Patris corde* (S otcovským srdcom), v ktorom sv. Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí – „v tieni“.

Nasledujme sv. Jozefa na výnimočné miesta s jeho duchovným patrocinom.

Kostol sv. Jozefa v Štiavnických Baniach

Štiavnické Bane ležia asi 13 km od Banskej Štiavnice. V 18. st. boli európskym centrom baníctva a rozvoja progresívnej banskej techniky. V r. 1740 ťažba vrcholila. Vyťažili tu 600 kg zlata a 23 ton striebra, čo bol svetový rekord. Medzi okolitými kopcami sa nachádzali desiatky šácht a štôlní. Dnes sú Štiavnické Bane chránenou rezerváciou technických pamiatok. Obec so slávnou baníckou tradíciou sa pôvodne nazývala Piarg. Dnešný

názov dostala v r.1948. Vznikla však z viacerých sídelných celkov - osady Sigelsberg a osady Vindšachta. Na Vindšachte pôsobili jezuiti, ktorí tu postavili v polovici 17.st. kostolík sv. Jozefa, ktorý bol v 19.st. zbúraný. Dnešný kostol sv. Jozefa, ktorý je dominantou obce, bol postavený na pôde bývalej osady Sigelsberg. Je to jednoloďový barokový kostol s predstavenou vežou, zaklenutý valenou klenbou s lunetami. Architektonickým vzorom mu bol rímsky kostol Il Gesù. Zo severnej strany prilieha ku kostolu poschodová budova kláštora, ktorá má rozsiahly suterén s pivnicami s krížovými a lunetovými klenbami. Kláštor mal trojkrídlový pôdorys okolo obdĺžnikového dvora, v strede so studňou. Na čelnej fasáde sú dva vstupy do kláštora. **Kláštor patrilo rádu sv. Petra Jeruzalemského tzv. hieronymitánom.** Bol to jediný kláštor tohto rádu na území Slovenska. Hieronymitáni prišli do Štiavnických Baní z Tirolska v r.1733 vďaka hlavnému komorskému grófovi Jánovi Andrejovi Wenzlovi von Sternbachovi a podkomorskému grófovi Bartolomejovi Ľudovítovi z Hechengartenu. Obaja pochádzali z oblasti Tirolska. Ich zásluhou, ako aj vďaka porozumeniu Dvorskej komory vo Viedni, podpore baníkov a obyvateľstva sa postavil unikátny kostol a kláštorový komplex. Projektanta kostola a kláštora nepoznáme, ale svojou architektúrou nadväzuje na rakúsku architektúru zač.18.st. Pri maliarskych, sochárskych a stavebných prácach sa podieľali dvaja najvýznamnejší umelci, ktorí mali dominantné postavenie v banských mestách: rakúsky domestikovaný maliar Anton Schmidt a sochár sliezkeho pôvodu Dionýz Ignác Stanetti. Stavbu kostola začali 15. apríla 1735. Slávnostne bol kostol vysvätený biskupom Antonom Révayom v roku 1754. Hieronymitáni sa však z nového kostola nemohli tešiť dlho, lebo Jozef II. v r. 1786 rád hieronymitánov zrušil. Po zrušení rádu, plnil kostol funkciu farského kostola. V 19. st. sa v ňom konali menšie stavebné úpravy, najmä po požiari v r. 1824 a po zásahu bleskom. Kostol dostal vtedy novú neorománsku vežu na východnej strane. Hoci architektúra kostola je v podstate jednoduchá, interiérová výbava kostola je mimoriadne vzácna, baroková a čo je podstatné, v takmer nezmenenej podobe sa zachovala do dnešných čias. Z r.1741 pochádza hlavný oltár s oltárnym obrazom "Oslávnia sv.Jozefa - pestúna Ježiška" od významného francúzskeho maliara Francois Josepha Viedona, činného v službách Habsburgovcov, kabinetného maliara nemeckého cisára Františka Lotrinského, manžela Márie Terézie. Obraz, okrem apoteózy oficiálneho patróna Habsburgovcov, v dolnej časti prináša pohľad na Vindšachtu s kľáčiacim banským úradníctvom. V nadstavci je vyobrazenie Boha Otca, Syna a Ducha Svätého, po stranách sú plastiky sv. Jána Nepomuckého, sv. Augustína, sv. Hieronýma a sv. Petra z Pisy. V kostole sa nachádza, okrem hlavného oltára, ešte 6 ďalších,

zasvätených patrónom: Petrovi Gambacurtovi z Pisy (patrónovi rádu hieronymitánov), sv. Anne, sv. Jánovi Nepomuckému, biskupovi Athenogenovi, sv. Krížu, sv. Panne Márii Loretskej. V hornej časti oltárov sú erby donátorov. Maliarom oltárnych obrazov je významný rakúsky maliar Anton Schmidt. Pozoruhodným je oltár sv. Kríža, pod ktorým stojí Bolestná P. Mária s dvoma cherubínmi. Autorstvo tohto oltára je pripisované Dionýzovi Ignácovi Stanettimu. Schmidtove bočné oltárne obrazy patria k vrcholu neskorobarokového maliarstva. Plastická ozdoba oltárov pochádza od viacerých sochárov a dielní, najmä od Dionýza Stanettiho a Františka a Michaela Rässnera, činných aj v Banskej Štiavnici. Jednotný rukopis má aj ostatný mobiliár

organ v Kostole sv. Jozefa

kostola - kazateľnica s erbami 4 evanjelistov a plastikami štyroch cirkevných otcov. Krstiteľnica je mramorová s medeným vekom; je datovaná r. 1783. Pozoruhodné sú i spovednice a najmä kostolné lavice s erbami donátorov. Boli zhotovené tiež Dionýzom Stanettim v r.1762. Cennou súčasťou interiéru kostola je aj nádherný organ, ktorý patrí k najvýznamnejším pamiatkam na Slovensku. Postavili ho v r. 1754 a jeho staviteľom bol pravdepodobne známy organár Martin Podkonický. Má bohatú figurálnu výzdobu v strede s plastikami baníkov a erbom banskej komory. Úcta k sv. Jozefovi je viditeľná aj vo výzdobe 7 kaplniek, ktoré smerovali k vtedajšiemu komorskému dvoru. Murované kaplnky majú v nike olejomalby na plechu s námetmi zo života sv. Jozefa a sv. Rodiny: Útek do Egypta, Narodenie Pána a Klaňanie pastierov, sv. Jozef s Ježiškom, Ježiš 12-ročný káže v chráme, smrť sv. Jozefa a Nanebovzatie sv. Jozefa sv. Trojicou. Originály pochádzali od rakúskeho maliara z pol. 18.st. Kostol sv. Jozefa spolu s ďalšími sakrálnymi pamiatkami v okolí sú príkladom baníckeho votívneho umenia 18. a 19.st., ktoré nemá na Slovensku obdoby.

zdroje: www.obecstianickebane.sk, www.najkrajisikraj.sk, www.visitworldheritage.com

na cestách i doma zjednotení v apoštoláte modlitby

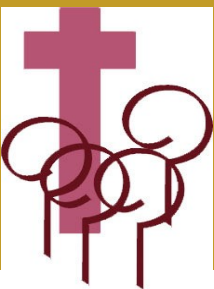
Svetová sieť modlitby Svätého Otca známa ako „Apoštolát modlitby“ šírením pravidelných mesačných úmyslov zjednocuje veriace v účasti na apoštoláte celej Cirkvi obetovaní osobnej modlitby, práce, radostí i utrpení každého dňa v spojení s Kristovou eucharistickou obetou.

Modlitba obetovania dňa:

Nebeský Otče, obetujem ti celý svoj deň a svoje modlitby, práce, radosti aj utrpenia v spojení s tvojím Synom Ježišom Kristom, ktorý sa ti stále obetuje vo svätej omši za spásu sveta. Nech ma Duch Svätý vedie a nech mi dá silu svedčiť o tvojej láske. S Pannou Máriou, Matkou nášho Pána a Matkou Cirkvi, prosím za úmysly Svätého Otca a našich biskupov na tento mesiac:

Evanjelizačný úmysel: Aby sme s obnovenou hĺbkou prežívali sviatosť zmierenia a aby sme v nej okúsili bezhraničné Božie milosrdenstvo.

Úmysel našich biskupov: Aby boli počaté deti prijímané s láskou a aby viacdenné rodiny dostávali potrebnú pomoc.

zdroj: www.vaticannews.va

info o pútnických miestach a asociácii nájdete na: www.putnickemiesta.sk

RÁD PREMONŠTRÁTOV, RÁD KARTUZIÁNOV

A JEHO PÔSOBISKÁ

Heslo rádu znie:
*Pripravení na každé
dobré dielo.*

Rád rehoľných kanonikov - **Premonštrátov** (*Praemonstratenses, Sacer et Candidus Ordo Canoniorum regularium Praemonstratensium*, skr. *O. Praem., O. P.*) bol založený v r. 1121 sv. Norbertom zo Xanténu (1082-1134) v údolí Prémontré vo francúzskej diecéze Soissons. Rád sa riadi rehoľou sv. Augustína. Kanonici túžia žiť podľa evanjelia a chcú ho hlásať podľa apoštolskej konštitúcie prvotnej kresťanskej komunity v Jeruzaleme. Rehoľa spojila mníšsky život s kanonickými, pastoračnými povinnosťami. Pôvodné stanovy sa nezachovali. Najstaršie zachované stanovy rokov sú z r. 1135 - 1143 a 1150. V r. 1322 boli generálnou kapitulou vydané Statuta *quinque distinctionum*, platili až do r. 1505. Odvtedy platili reformné stanovy, ktoré sa vracali k najstarším stanovám. Stredobodom života rádu je

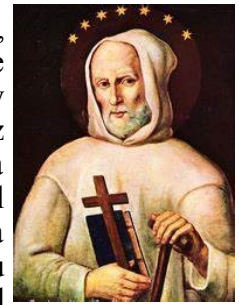
Eucharistická úcta. Okrem nej dominuje v spiritualite rádu aj **úcta k Panne Márii Nepoškvrnenej**. Panna Mária je Kráľovnou rádu už od jeho založenia. Podľa tradície to bola ona, kto dal sv. Norbertovi biely šat, jej je zasvätená väčšina premonštrátskych kostolov. Celkovo je spiritualita postavená na piatich pilieroch, ktoré sú známe ako **Premonštrátske päťoro** a spájajú v sebe, okrem už dvoch spomenutých, aj liturgický, kajúcny a apoštolský život. Dôležitou súčasťou je *slávenie slávnostnej bohoslužby*. V dejinách rádu sa neskôr prísny mníšsky život oslabil, pretože sa menej kládol dôraz na chudobu, pôst a zdržanlivosť. Práva, povinnosti a regule boli upravené aj Tridentským koncilom (1545 – 1563). Postupne sa mnísi venovali najmä duchovnej správe a vyučovaniu na školách všetkých stupňov. Zameriavali sa na misijnú činnosť, rozvoj vedy a vynikali v oblasti hospodárskeho podnikania. Na svojich územiach ľudí priučali remeslám, vinohradníctvu a záhradníctvu. Dokonca budovali aj cesty, vodovody a odvodňovali močariská. Slúžili aj ako bezplatní lekári a radcovia. Vzhľadom k tomuto širokému pastoračnému zameraniu sa stávali veľmi obľúbenými. Vyslúžili si tiež povest ako výborní kazatelia. Rád tvorí *zväzok samosprávnych autonómnych kláštorov, opátstiev*. Jeho najvyššou autoritou je generálna kapitula. Predseda jej generálny opát, ktorý až do r. 1790 sídlil v Prémontré (pozn. zakladajúci kláštor bol zrušený počas Francúzskej revolúcie a slúžil najskôr ako sklárne, neskôr ako sirotinec či ústav pre duševne chorých). Jednotlivé kanónie sú opátstvami na čele s opátom. V rámci štátov tvoria provincie - tzv. cirkárie, ktoré podliehajú vikárovi generálneho opáta. Kanónie si uchovávajú dcérsky vzťah ku kláštorom, z ktorých boli založené. K najvýznamnejším funkciám v ráde patria: prepošt, prior, cirkátor, provizor, kantor a predstavený klerikov-magister clericorum. Členovia rádu používajú spolu s krstným aj rehoľné meno. Po založení rádu vznikali nové kláštory vo Francúzsku, Nemecku, Belgicku, Holandsku, Poľsku, Španielsku, Taliansku. *Aj do Uhorska prišli prví premonštráti z Prémontré ešte počas života sv. Norberta, v r. 1130. Pravdepodobne sa tak stalo na pozvanie kráľa Štefana II. a svoj prvý kláštor postavili vo Váradhegyfoku (dnes Veľký Varadín - Nagyvárad v Rumunsku). O sto rokov na území Uhorska existovalo už 45 kláštorov. Najvýznamnejšie boli Csorna, Jánoshida, Šahy (Ság), Jasov, Türje, Kláštor pod Znievom (Túróc) a Leles. Najväčší rozmach rádu nastal v 14. st., kedy vzniklo viac ako 3000 kláštorov po celom svete. Pri každom kláštore bola škola, dom pre pútnikov, starobinec a farnosť, ktoré bratia spravovali. Dielo založené sv. Norbertom patrilo v tomto období k najvýznamnejším v Cirkvi. V 15. a 16. st. rád trpel politickými a náboženskými vojnami. Koncom 18. st. kláštory negatívne zasiahla reforma Jozefa II. a Francúzska revolúcia. Jednotu rádu sa podarilo obnoviť vďaka podpore pápeža Leva XIII., ktorý v r. 1883 pozval všetkých opátov na generálnu kapitolu do Viedne. V 20. st. výrazne ohrozila existenciu premonštrátskych kláštorov na našom území komunistická diktatúra. V súčasnosti má rád celosvetovo asi 1330 rehoľníkov a 370 rehoľníc.*

bývalé opátstvo Prémontré je dnes zariadením na liečbu psychiatrických ochorení, čiastočne je sprístupnené aj turistom

Dejiny kartuziánskeho rádu sa začali písať v 2.pol.11.st., keď do cisterciánskeho kláštora v Sêche-Fontaine pri Molesme vstúpil sv. Bruno z Kolína (1030-1101). Bol to veľmi vzdelaný muž, vynikajúci filozof, teológ a rečník. Úspešný kňaz so sľubne rozbehnutou kariérou. Žil v náročnom období boja o investitúru a neochvejne hájil stanovisko Cirkvi. Vyučoval a dvadsať rokov aj viedol katedrálnu školu v Remeši a mohol sa stať veľmi úspešným mužom, dostal sa však do sporu

s remešským biskupom Manasesom de Gourney. Práve v tomto období sa utiahol do ticha kláštora, aby v mníšskom živote hľadal čoraz viac samotu s Bohom. Postupne chcel hľadať túto jedinečnú intimitu v ešte väčšej odlúčenosti od sveta, a tak získal povolenie založiť kláštor v odľahlých kopcoch nad dnešným Grenoblom. Spolu s ním dalo prednosť životu v samote aj ďalších šesť mníchov. Uchýlili sa do horskej rokliny La Chartreuse (1175 mm.) kde založili svoj prvý kláštor. V r.1084 nechal sv. Bruno okolo tamojšieho oratória postaviť samostatné cely pre svojich spolubratov a postupne vytvoril celý kláštorňý komplex. V r.1090 ho z tohto miesta povolal do Ríma pápež Urban II., ktorý bol jeho žiakom a priateľom. Sv. Bruno sa stal poradcom pápeža Urbana II. i napriek tomu, že to nebola jeho túžba. V Ríme nebol šťastný, chýbala mu samota, spolubratia a kontemplatívny život, preto požiadal o uvoľnenie z funkcie u pápeža. Do Grenoblu sa však už sv. Bruno nevrátil. Z Ríma odišiel do Kalábrie, kde v Santa Maria dell Eremo pri La Torre založil s povolením pápeža nový kláštor. Neskôr ešte vybudoval aj kláštor zasvätený sv. Štefanovi. Sv. Bruno zomrel v r. 1101 v kláštore La Torre. Takto teda vznikol katolícky kontemplatívny rád kartuziánov, ktorý v tichosti a samote hľadá Boha. Život v kartuziánskom kláštore v sebe zahŕňa pustovnícke i cenobitské prvky. Ide o akúsi rovnováhu medzi životom v samote a životom v komunite. Pápež Innocent IX. o kartuziánoch povedal, že nikdy nepotrebovali reformu, pretože rád sa nikdy nedeformoval. Kartuziáni neprešli takou reformáciou, ako to bolo u niektorých iných rádov, ale menili sa postupne a veľmi malými krokmi. Vďaka tomu sa im podarilo zachovať podstatu ich života, pričom zohľadňovali okolnosti doby. **Spiritualita rádu** nevychádza zo žiadnej reguly. Keďže z písomností sv. Bruna sa zachovali iba dva listy, to, čo stanovilo kartuziánsky spôsob života, bol osobný príklad prvých mníchov. Piaty prior Veľkej Kartúzy, opát Guigue spísal v r. 1122 prvé pravidlá, ktoré sa volajú Stanovy. V priebehu rokov prešli rôznymi úpravami, posledná verzia je z r. 1989. Tieto vonkajšie pravidlá majú mníchom pomáhať k tomu, aby celý deň prežívali v Božej blízkosti. Osobnosť priora Guigueho sa spája aj so stavbou súčasného kláštora v La Chartreuse. Ten prvotný, založený sv. Brunom, totiž v r. 1132 zničila snehová lavína. Kláštor sa nachádza v blízkosti obce Saint Pierre de Chartreuse, severne od Grenoblu. Po väčšinu roku je tu chladno, sneh úplne zmizne z okolitej prírody len v letných mesiacoch. V r. 1141 sa po prvý krát zišla generálna kapitula kartuziánov, ktorá má odvtedy najvyššiu moc v kartuziánskom ráde. Pápež Alexander III. schválil regulu rádu až v r. 1176, teda 75 rokov po Brunovej smrti. Vo svojich pravidlách majú kartuziáni len jediný cieľ: **„Horlivejšie hľadať, rýchlejšie nájsť a plnšie vlastniť samotného Boha.“** Najväčší rozmach kartuziánov v európskych krajinách nastal na prelome 13. a 14. st. Samotné Francúzsko bolo rozdelené na šesť provincií, ostatné štáty tvorili spolu jedenásť provincií. Na území Španielska existovala provincia v Katalánsku a Kastílii, ďalšie provincie existovali v Belgicku, Anglicku, Nemecku, Uhorsku, Prusku a tri provincie boli v Taliansku. V Čechách vznikol prvý kartuziánsky kláštor neskôr ako na Slovensku, v Prahe (r.1341) a v Brne (v r.1375). V Uhorsku vznikol prvý kláštor kartuziánov aj vďaka podpore uhorského panovníka Bela IV. V r.1238 vznikol kartuziánsky kláštor v Ercsényi pri Dunaji, avšak pri tatárskych vpádoch bol zničený a neskôr ho spravovali cisterciáni. Ďalšie uhorské kláštory kartuziánov boli v Tarkány (v 1. pol.14. st.) a Lövvölde (v r.1378). Predpokladá sa, že kláštor bol jedným z najväčších kartuziánskych kláštorov na svete vôbec. Všetky uhorské kláštory sú už dnes zničené. Širšia laická verejnosť sa s kartuziánmi mohla zoznámiť vďaka dokumentárnemu filmu nemeckého režiséra Phillipa Gröninga **Veľké ticho** z r. 2005, ktorý nakrúcal v La Chartreuse pri Grenobli. Zaujímavý obraz o živote, spiritualite, ale aj o videní života vo svete z pohľadu kartuziánov priniesol redaktor talianskeho denníka Coriere della Sera Luigi Accatoli. Z jeho trojdňového rozhovoru s otcom Jacquom Dupontom, priorom kartuziánskeho kláštora Serra San Bruno vznikla kniha: **Boh chce s nami tancovať**. (pozn. vyšla vo vydavateľstve Dobrá kniha, 2014). Kartuziánski mnísi a mníšky žijú bokom od sveta, skladajú sľub čistoty, chudoby a poslušnosti, vedú kontemplatívny život a okrem slávenia liturgie celý ich deň prebieha v tichosti.

Hlavným mottom kartuziánov je *Stat crux dum volvitur orbis – Kríž stojí, zatiaľ čo svet sa točí*. Všetko sa točí okolo Pána, ktorý je centrom všetkého. Centrom kartuziánskeho života je tak ukrižovaný Kristus. V Stanovách sa píše: „*Odlúčení od všetkých sme zjednotení so všetkými, aby sme v mene všetkých stáli pred žijúcim Bohom.*“ V kláštore sa žije v prísnom pokání a pôste, mnísi nosia rúcho z vrecoviny a počas dňa opúšťajú svoju celu iba trikrát. Veľmi významnou súčasťou kartuziánskeho života je **spoločná nočná modlitba (matutínium)**, ktorá začína o 0,15 hod. Trvá dve až tri hodiny a má úplne inú dynamiku ako modlitba cez deň. **Spoločná liturgia** je vždy spievaná, pričom ide o variáciu gregoriánskeho spevu. Jediná časť, ktorá sa nespieva sú prosby. **Ticho a samota** v kartuziánskom živote slúžia na to, aby mnísi boli čo najviac v Božej prítomnosti. Cestou, ktorá vedie mnícha do samoty je láska k Bohu, ale mnísi sú aj obyčajnými ľuďmi, ktorí sa tešia ľudskej spoločnosti. V nedeľu poobede majú spoločnú rekreáciu, kde sa všetci stretnú a rozprávajú na ľubovoľnú tému. Raz do týždňa, zvyčajne v pondelok, idú mnísi na prechádzku do hôr. Trvá okolo štyroch hodín, počas ktorých sa mnísi rozprávajú vo dvojiciach, ktoré sa časom menia. Určite je nám známy aj typický kartuziánsky pozdrav: „**Memento mori!**“ (**Pamätaj na smrť!**), ktorý však nie je ťaživým pripomenutím si ohraničeného pozemského života, ale naopak nesie v sebe radostné posolstvo. V komunite kartuziánov je smrť vnímaná ako radostná udalosť, ktorá vedie mnícha, mníšku do nebeskej vlasti. Kontemplatívny život má inú dynamiku ako povolania, ktoré sa venujú aktívnemu apoštolátu. Hoci dni ubiehajú na prvý pohľad monotónne, po vnútornej stránke je každý moment jedinečný. Jednoduchosť a strohosť života očisteného od rušivých vplyvov vonkajšieho sveta poskytuje mníchovi možnosť vnímať seba, Boha a svet v novom svetle. Preto je kartuziánsky rád napriek svojej

väčšina slovanských kartuziánov pôsobí v slovinskej kartúzii Pleterje

La Chartreuse

vonkajšej odlúčenosti významnou súčasťou Katolíckej Cirkvi. Dnes týmto spôsobom žije približne 300 mníchov v 18 kláštoroch a 50 mníšok v šiestich kláštoroch. Najviac z nich je vo Francúzsku a Španielsku, k nám najbližšie kláštory sú v Slovinsku a v Nemecku. Zo slovanských krajín pochádza len 17 kartuziánov, 5 zo Slovenska a Čiech. Materským kláštorom kartuziánskeho rádu je **La Chartreuse (Veľká Kartúza)** pri obci Saint Pierre de Chartreuse, severne od mesta Grenoble. Z troch strán ho obklopujú vrchy. Väčšiu časť roka je tam chladno. V súčasnosti tu žije približne 30 mníchov z 10 štátov. Kláštor La Chartreuse je známy aj tým, že sa tu vyrába **kartuziánsky likér**. Pri jeho výrobe sa používa 130 rôznych bylín, ktoré zbierajú mnísi ručne, recept na výrobu poznajú len dvaja mnísi.

zdroje: www.zeliv.eu, www.strahovskyclaster.cz, www.premonstrantky.sk, www.historyweb.dennikn.sk, www.christianitas.sk, www.sk.wikipedia.sk, www.postoj.sk, www.katolici.szm.com, www.sanctoral.com, www.wikiwand.com, [pinterest](https://www.pinterest.com), www.kartuzija-pleterje.si

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zaradíme Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

Ď A K U J E M E !

KARTUZIÁNI NA SLOVENSKU - KLÁŠTORISKO

Vznik kláštora sa podľa starej povesti viaže na násilnú smrť prepošta križovníkov v Chmeľove. Zabil ho istý magister Kokoš, význačný člen rodiny Brezovických. Za trest a súčasne i vykúpenie tohto ťažkého zločinu mal založiť šesť kláštorov. Podarilo sa mu ich založiť však iba dva – prvý na **Skale útočiska nad Letanovcami** a druhý v údolí svätého Antona v blízkosti obce Lechnica (Červený Kláštor, ktorý sme Vám predstavili v predchádzajúcom čísle). Bývalý kartuziánsky kláštor

nájde neďaleko obce Letanovce v okr. Spišská Nová Ves. V centre NP Slovenský raj sa nachádza *náhorná plošina „Kláštorisko“*. Je odtiaľ nádherný výhľad na celú Spišskú kotlinu a je východiskom do najkrajších častí Slovenského raja. Strategickú pozíciu tohto priestoru si všimli a využili už i pôvodní obyvatelia Spiša, ktorí ho opevnili z dvoch relatívne prístupných strán. Najnovšie výskumy odkryli stopy osídlenia siahajúceho do neskorej doby bronzovej (11. st. pred Kr.) a potom staršej doby železnej (okolo r. 600 p. Kr.), ktoré malo pevnostný charakter a s najväčšou pravdepodobnosťou slúžilo ako útočisko v časoch rôznych pohrôm. V priebehu 12. a 13. st. bolo na mieste starého hradiska postavené nové, obohané hradbami. Podľa písomných prameňov sa táto lokalita nazývala „Strážny vrch“ (Mons Speculationis) a „Skala útočiska“ (Lapis Refugii). Rozľahlá pevnosť, ktorú tu postavili v polovici 13.st., slúžila ako refugium (útočisko) v čase ničivých tatárskych útokov. Za hradbami postavili kláštor, ktorý potom slúžil ako **prvé centrum rehole kartuziánov**. Ako vyplýva zo zakladacej listiny z r. 1299 Spišskí Sasi darovali toto miesto kartuziánom, aby si tu postavili kláštor. Ten mal byť živou spomienkou na záchranu oblasti pred Tatármi. Prví kartuziánski mnísi, ctihodný otec Andrej a jeho spoločník, prišli zo Žiče (Seitz) v Slovinsku. V r. 1305 – 1307 dohliadali na stavebné práce pri budovaní kláštora. Zvolené miesto, vybrané priamo pre kartuziánov, pripomínalo Veľkú kartúzu pri Grenobli, kde v r. 1084 sv. Bruno založil túto rehoľu. Kláštorňý komplex sa nachádza uprostred zalesneného terénu a rozkladá sa na ploche približne 1 ha. Bol opevnený 1m širokou hradbou, ktorá mala dva vstupy: severný (2,5 m široký) pre vozy a južný, ktorý bol otvorený dokonca i pre laikov. V jeho blízkosti sa nachádzal hospic s tromi miestnosťami, kostol ako aj ďalšie objekty, ktoré boli súčasťou horného kláštora. Takzvaný stredný kláštor kopíroval benediktínsky model, kde je krížová chodba napojená na svätyňu. Ďalej nasledoval priorov dom, jedáleň a rad budov poskytujúcich ubytovanie konveršom. Prísna regula rádu pripúšťala odklon od predpísanej jednoduchosti len v prípade kostola a kláštornej knižnice. Pôdorys samotného *kostola, ktorý bol zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi*, má obdĺžnikový tvar.

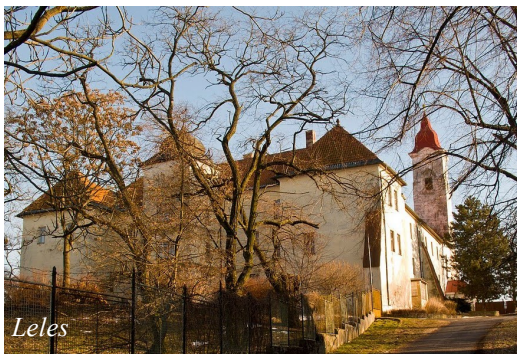

Chrámová loď je ukončená polygonálnym presbytériom, v ktorom boli počas archeologického výskumu odkryté základy oltára. Do priestoru chrámovej lode, predelenej nosnou priečkou, sa vstupuje dverami z krížovej chodby. V južnej časti presbytéria sa nachádzala sakristia s točitými schodmi v rohu. Viedli na prvé poschodie. Tu bol archív. Kostol mal sieťovú klenbu s chórom umiestneným v jeho západnej časti. Podlaha bola vydláždená kamennými dlaždicami štvorcového formátu. Architektúra dolného kláštora, ktorý tvorí priestraný dvor (40 m x 40 m) obklopený impozantnou krížovou chodbou, bola naplná

PO STOPÁCH VÝZNAMNÝCH KLÁŠTOROV

Premonštráti mali v stredoveku **na území Slovenska** šesť kláštorov – v Bíni, Bzovíku, Jasove, Kláštore pod Znievom, Lelese, Šahách. Niekedy sa medzi premonštrátske kláštory radí aj Konvent sv. Mikuláša v Nižnej Myšli (prvýkrát spomínaný v r. 1288), v jeho prípade však zrejme išlo o kolegiátnu kapitolu. Z uvedených šiestich kláštorov boli štyri šľachtickými fundáciami, pričom tri z nich – v Bzovíku, Bíni a Šahách – založili členovia rodu Hont-Poznanovcov.

Kláštor a kostol sv Kríža - Leles

Premonštrátsky kláštor s kostolom zasväteným sv. Krížu ktorý je v blízkosti obce Leles, medzi Veľkými Kapušami a Kráľovským Chlmcom, založil Boleslav, Vacovský biskup na konci 12. st. (v r. 1188-1196). Leleský konvent plnil funkciu hodnoverného miesta od 1.pol.13. st. a jeho územná právomoc bola veľmi rozsiahla. Jeho úlohou bolo tiež opatrovať krajiný archív a právne listiny celého kraja. Kláštor sa stal centrom kultúrneho a náboženského života okolia. Vznikla tu kláštorná škola a špitál Sv. Ducha. Pôvodná stavba bola pravdepodobne po tatárskom vpáde ťažko poškodená alebo zničená. Krátko nato bola obnovená. V priebehu 14. a 15. st. objekt postupne rozširovali a v r. 1533 ho opevnili. Od pol. 16. st. premonštráti museli z kláštora odísť a do r. 1697 bol potom v rukách komendátorov. Po návrate premonštrátov bol kláštor rozšírený nadstavbou a v interiéroch barokovo upravený. Život rehoľníkov v kláštore potom pokračoval s 15 ročnou prestávkou až do r. 1950, keď rehoľníkov v rámci Akcie „K“ internovali v iných kláštoroch. V kláštore bola po znárodnení umiestnená Stredná poľnohospodárska škola. Po jej presťahovaní kláštor chátral až do r. 1994, keď bol opätovne vrátený premonštrátskej reholi. Súčasťou kláštora je **románska kaplnka sv. Michala**. Postavili ju súčasne s kláštrom v 2 pol. 12. st.. Neskôr v 14. st. ju ozdobili gotickými freskami. V r.1556 počas reformácie boli zničené gotické klenby aj okná. V pol. 18. st. kaplnka opravou nadobudla dnešnú podobu. Nástenné maľby boli po navrátení majetku v 90tych rokoch minulého storočia veľmi poškodené, no vďaka premonštrátom sa podarilo interiér kaplnky so vzácnymi freskami zreštaurovať. V južnom krídle kláštora sa nachádza Kostol Nájdenia sv. Kríža. Bol postavený v r. 1315-1366. Stavba bola v 17.-18.st. barokizovaná a v r.1892 renovovaná. Hlavný oltár zobrazujúci sv. Helenu je datovaný do obdobia 1744–1750 a pochádza z košickej dielne sochára Jozefa Hartmanna. Podľa legendy v kostole kráľ Ondrej II. uložil srdce svojej zavraždenej manželky Gertrúdy.

Kláštor sv. Štefana v Bzovíku

Priamo v obci Bzovík v okrese Krupina sa nachádza zrúcanina goticko-renesančnej protitureckej pevnosti, kedysi kláštor premonštrátov. Po kláštoroch v Nitre a Hronskom Beňadiku bolo opátstvo v Bzovíku tretím najstarším kláštrom založeným na území Slovenska. Vzniklo v 1. pol. 12. st. ako pôvodný benediktínsky kláštor zasvätený prvému uhorskému kráľovi sv. Štefanovi. Za jeho zakladateľa je považovaný príslušník rodu Hunt - Poznanovcov gróf Lampert. Benediktínov vystriedali v období r. 1179 – 1181 premonštráti. Dominantou objektu

bol románsky dvojvežový kostol, ku ktorému pribudla neskôr po dostavbách kláštorná budova s rajským dvorom a krížovou chodbou. Kostol s kláštrom sa v priebehu 15. st. často stávali terčom útokov. Objekt viackrát vyhorel, no vzápätí ho opravili a čiastočne prestavali. Do centra pozornosti sa kláštor dostal po moháčskej bitke. Jeho majiteľom bol vtedy Žigmund Balaša, príslušník rodiny Balašovcov, ktorá sa neskôr neslávne „preslávila“ nielen v majetkových sporoch medzi šľachtou, ale najmä bezohľadnou krutosťou voči poddaným. Žigmund vyhnal z kláštora rehoľníkov a v r. 1530 kláštor nechal prestavať na protitureckú pevnosť. Múry dostali mohutné

strieľne a vnútorné ochodze. K nim pristavali z vnútornej strany obydlia pre vojakov a hospodárske budovy. Celý areál chránili široké priekopy a mohutné nárožné bašty. V r. 1620 kláštor vyhorel, koncom 17. st. sa opäť vrátil cirkvi. V r. 1678 ho dobyli povstalci Imricha Tököliho. Po ich odchode v r.1680-1686 sa areál stal majetkom jezuitov a neskôr Juraja Szelepcsényiho, ktorý ho získal pre cirkev. V tejto dobe došlo k barokovej prestavbe pevnosti. Do r. 1908 bola vlastníkom pevnosti Ostrihomská kapitula. V následnom období už len chátral. Poslednú ranu v procese chátrania mu uštedrili boje počas druhej svetovej vojny i následné ničenie miestnymi obyvateľmi. Z areálu bývalého kláštora sa zachovali už len ruiny, ktoré podávajú obraz o rozsahu a usporiadaní budov. Z bývalých budov kláštora stojí dnes len jedna - gotická sakristia, neskôr pozmenená na kaplnku, ostatné sú zbúrané až do základov.

Kláštor a kostol Panny Márie v Bíni

Kedy presne vznikol premonštrátsky kláštor v Bíni nie je celkom známe. Predpokladá sa, že kláštor tu existoval už pred r. 1217. Premonštráti prišli do Bíne asi z kláštora vo Veľkom Varadíne. Dodnes sa v obci Biňa, ležiacej neďaleko Štúrova sa nachádza ojedinelý súbor sakrálnych románskych pamiatok. Skladá sa z románskej rotundy a kostola. Kostol dal ako súčasť dnes už zaniknutého kláštora premonštrátov postaviť niekedy okolo r. 1200 komes Omodej z rodu Hunt-Poznanovcov. Na stavbe sa podieľali majstri, ktorí pracovali na prestavbe kráľovského sídla a katedrály v Ostrihome. Kostol bol postavený ako jednodňová stavba

Biňa

s obdĺžnikovou loďou a sedembokým polygonálnym presbytériom, ktoré bolo rozšírené o bočné kaplnky. Na západnom priečelí boli postavené dve románske veže s predstavaným nartexom (predsieňou). V 16. a 17. st. územie Bíne aj s opusteným kláštorom ovládali Turci. Kláštorový komplex vyplenili v roku 1683 poľské vojská, pričom najviac utrpeli budovy samotného kláštora. Oprava sa uskutočnila až v r. 1722 - 32, kedy nanovo zaklenuli loď a predsieň a barokovo upravili okná na lodi, predsieni i bočných svätyniach. Netradične z južnej strany pristavali novú sakristiu. V tomto období zrejme zanikol samotný kláštor, z ktorého boli začiatkom 19. storočia už len ruiny. Jeho existenciu dnes pripomínajú časti zachovaných obvodových múrov zbúraných kláštorných budov južne od kostola. Kostol Panny Márie bol v 19. st. necitlivo prestavaný peštianskym architektom Jozefom Hildom. Už v dobe realizácie vyvolala takáto oprava vlnu kritiky. Aj preto sa v r. 1896 - 98 realizovala ďalšia obnova kostola pod vedením V. Cziglera. V čase druhej svetovej vojny bola pri výbuchu v r. 1945 značná časť kostola poškodená. V r. 1951 - 55 sa uskutočnila komplexná pamiatková obnova spojená aj s architektonickým výskumom, ktorý pomohol objasniť pôvodné i neskoršie stavebné riešenia. Kostol patrí napriek neskorším zásahom medzi najhodnotnejšie príklady románskej architektúry u nás s množstvom hodnotných architektonických detailov. Zachovala sa v ňom u nás najbohatšia románska výzdoba v podobe prevažne rastlinných ale i figurálnych motívov na konzolách a hlaviciach klenbových podpôr.

Kostol a kláštor Panny Márie v Kláštore pod Znievom

Turčianska obec v okrese Martin bola pôvodne majetkom Zoborského benediktínskeho kláštora. V r. 1248 tam premonštráti založili kláštor (priamo podriadený materskému kláštoru v Prémontré v Pikardii vo Francúzsku) a Turčianske prepoštvstvo Panny Márie. Zakladaciu listinu mu v r. 1251 vydal Belo IV. Následne mu daroval niekoľko osád a dedín i dôchodky z rôznych častí kráľovstva. Od začiatku tam existovala kláštorná škola, v r. 1251 – 1780 plnil kláštor aj funkciu hodnoverného miesta. V nasledujúcich desaťročiach 13. st. získali premonštráti ďalšie majetky, o ktoré museli neskôr viesť súdne spory. V r. 1442 dal Vladislav III. Varnenčík (Vladislav I.) celý majetok prepoštvstva českému žoldnierovi Nebojsovi, ktorý kláštor opevnil. V r. 1541 premonštráti kláštor opustili a v r. 1586 získali prepoštvstvo jezuiti z Trnavy, ktorí v r. 1586 v Kláštore pod Znievom zriadili kolégium. Na začiatku 18. st. tam bola založená aj umelecko-rezbárska škola. Po zrušení jezuitskej rehole (r.1773) prešli majetky prepoštvstva

Kláštor pod Znievom

do pôsobnosti novozriadeného študijného fondu (založený Máriou Teréziou na podporu školstva). V r. 1869 – 74 tam pôsobilo jedno z troch slovenských patronátnych gymnázií (obnovené r. 1919, zrušené r. 1959), na ktorého čele stál Martin Čulen, a počas r. 1870 – 1910 učiteľský ústav. Z pôvodného ranogotického kláštora sa zachoval ranogotický jednolodňový kláštorný Kostol Nanebovzatia Panny Márie (približne z r.1250) upravený v 14. – 15. st., neskorogoticky zaklenutý začiatkom 16. st. a kláštorné budovy v jadre čiastočne pochádzajúce zo 14. – 15. st. Tie boli v 2.pol 16.st. neskororenesančne prestavané a v 17.st. barokovo upravené. Kostol Panny Márie je prvou ranogotickou stavbou, ktorá ovplyvnila vzhľad mnohých chrámov v okolí. V r. 1520 bol kostol zreštaurovaný v neskorogotickom slohu, pričom bola loď kostola zaklenutá. Na južnej strane pri chóre bola postavená nová vysoká neskorogotická kaplnka k úcte Božieho tela. Po bojoch v r. 1532 bol kostol poškodený a prišiel aj o vežu. V 2.pol.17.st. bol kostol zbarokizovaný. V jeho barokovom interiéri dominuje mohutný hlavný oltár. Traduje sa, že už v období založenia kláštora sa v kostole nachádzal **Milostivý obraz Panny Márie** namaľovaný na lipovom dreve. Avšak jeho pôvodná podoba sa nezachovala. Po reštaurovaní kostola v r. 1520, bol inštalovaný na hlavný oltár nový milostivý obraz Panny Márie. Na príhovor Panny Márie sa tu udialo veľa zázakov. Mariánska púť, ktorá sa koná na sviatok Nanebovzatia Panny Márie, má vyše 375 ročnú tradíciu.

Premonštrátsky kláštor a kostol Panny Márie v Šahách

Niekedy v období r. 1223 - 1235 vznikol v Šahách kláštor premonštrátov, ktorý založil bán Martin z rodu Hont-Poznanovcov. Postavili ho na vyvýšenine nad riekou Ipel len pár kilometrov od komitátneho hradu Hont. Kláštor bol v r. 1546 z obavy pred tureckým útokom zmenený na pevnosť, no i napriek tomu v r. 1552 Turci pevnosť dobyli. Mnísi sa uchýlili do svätobeňadického kláštora, kam zobrali aj najdôležitejšie spisy konventu. Po vyhnaní Turkov kláštor aj s jeho majetkami spravovali jezuiti. Od r. 1776 patrí Rožňavskému biskupstvu a kapitule. Súčasťou kláštora bol aj neskororománsky Kostol Panny Márie, ktorého reprezentatívnosť pripomína dnes už len bohato zdobený západný portál. Kláštorný chrám mal zrejme podobu trojlodňovej baziliky s dvojvežovým západným priečelím. Jeho vysviacky, koncom 30tych rokov 13. st., sa zúčastnil sám uhorský kráľ Belo IV., ktorému zakladateľ odovzdal patronátne právo nad kláštorom. V pôvodnej podobe kláštor zrejme existoval len niekoľko rokov. Podľa všetkého bol poškodený počas tatárskeho vpádu v r. 1241. To si následne vyžiadalo prestavbu či obnovu neznámeho rozsahu už v gotickom štýle. V období tureckých vojen bol kostol opäť vážne poškodený a zostali z neho len ruiny. Obnovili, či skôr znova postavili ho až jezuiti v 30tych rokoch 18. st. v barokovom slohu. Dnes nesie patrocínium Nanebovzatia Panny Márie a slúži ako farský chrám. Z kláštorného kostola sa zachoval predovšetkým vzácny neskororománsky ústupkový portál s pravdepodobne z 13.st. s gotickými prvkami - figurálnymi a zvieracími motívami - na západnom priečelí. Jeho členenie je ešte románske na každej strane s 2 typickými ústupkami, do ktorých boli vsadené stĺpiky. Počas výskumu v r. 2008 boli objavené románske murivá aj v severnej časti lode, čo potvrdzuje, že z pôvodnej stavby sa dochovalo viac ako znel pôvodný predpoklad. Z pôvodného kláštora sa dochovalo jedno krídlo okolo rajskeho dvora, ktoré slúžilo v neskoršom období ako sýpka. Kláštor má dnes podobu gotickej stavby zo 14. až 15. st.

Zdroje: Bibiana Pomfrová: *RANOSTREDOVEKÉ KLÁŠTORY NA SLOVENSKU: TORZÁLNA ARCHITEKTÚRA – TORZÁLNE POZNATKY – TORZÁLNE HYPOTÉZY*, *Archaeologia historica* 40, 2, 2015, 733–777

Ing. Elena Majtánová, *Znievske zvony*, ročník 3, číslo 7 (5.8.2012), *Encyklopédia Beliana: Kláštor pod Znievom*
 Michaela Kalinová, Henrieta Žažová: *Ikonografia svätcov u premonštrátov na Slovensku na základe interpretácie maliarskej výzdoby kláštora v Lelese*. www.ff.umb.sk www.sk.wikipedia.org, www.hrady-zamky.sk, www.mapio.net, www.peterremen.blog.sme.sk, www.apsida.sk

Jedným z najznámejších svätcov Premonštrátskeho rádu je **sv. Herman - Jozef**, ktorý bol veľkým a prítom veľmi jednoduchým ctiteľom Panny Márie. Narodil sa v r. 1150 v Kolíne, a keď mal 12 rokov dostal sa k premonštrátom v Steinfeld. Spočiatku mal rôzne zamestnania, neskôr ho vysvätili na kňaza a stal sa riaditeľom niekoľkých konventov rehoľných sestier, pre ktoré napísal viaceré pojednania o zbožnosti a komentár k Piesni piesní. Skladal aj hymny a zložil úplne prvý hymnus ku cti Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Jeho život bol naplnený mystikou, ale zároveň veľkým pokáním a bolesťami (psychickými aj fyzickými - najmä bolesťami hlavy), ktoré sa stupňovali počas sviatkov. Zomrel 7.4.1241 a jeho telo sa našlo neporušené.

zdroj: www.christianitas.sk

Nebojme sa počúvať

V čom spočíval hlavný problém muža z evanjeliového príbehu, ktorý si postavil dom na piesku, a ten sa potom zrútil? V tom, že nebol trpezlivý. Chcel mať všetko rýchlo, chcel mať okamžite dom, bez rozmyslu: „Postavím ho tu a hotovo. Nech už môžem konečne bývať.“ Zatiaľ, čo ten druhý, hoc aj za cenu, že to bude trvať dlhšie, kým bude konečne bývať vo svojom, išiel pomalými krôčikmi. Najprv musí mať stavba pevné základy. Najprv treba začať trpezlivo. Atlet nikdy nevyhrá maratón len tak, že sa jednoducho postaví na štart a beží. Vždy musí byť za tým poctivý, a hlavne, trpezlivý, tréning. Cvičiť sa v trpezlivosti je náročné, no keď ju dosiahneme, jej ovocie je na nezaplatenie. Hneď ten prvý krok vyzerá byť, naoko, nezvládnuteľný, najmä v dnešnej uponáhľanej, ukričanej dobe. A tým je – schopnosť stíšiť sa.

V rehoľných spoločenstvách sa počas dlhých rokov ich existencie udomácnil jeden vzácny poklad – volá sa **silentium** (z lat. mlčanie, ticho). Prečo je to taký poklad? V 1. Knihe kráľov máme príbeh o tom, ako prorok Eliáš túžil vidieť Pána. No ten nebol ani v prudkom vetre, ani v zemetrasení, ani v ohni, teda v žiadnych mohutných prírodných živloch, ktoré sa pred jeho očami odohrávali. No potom prišiel tichý, lahodný šum, a to už Eliáš vedel, že „to je ono, toto je Pán!“ Boh je pokoj! On k nám hovorí často, no nie prostredníctvom víchrice, ohňa, zemetrasenia, ani iného mohutného znamenia, ale lahodným a tichým šumom, preto ho často nepočujeme, lebo žijeme v hluku. Jednoducho, nebudeme počuť, kým sa nestíšime. Ticho má svoje nezastupiteľné miesto v modlitbe. Keď ideme sláviť v kostole svätú omšu, či už sedíme ako veriaci v lavici, alebo sa pripravujeme v sakristii, pred začiatkom sv. omše je vhodné sa stíšiť, aby sme počuli ten lahodný šum, ktorý k nám bude čochvíľa hovoriť (a to hovoriť bude), aby sme ho neprekrikovali, ako víchor, oheň alebo zemetrasenie. Keď sa idú rehoľníci spoločne modliť chórovú modlitbu, pred tým je takisto vhodné sa stíšiť. Ticho má svoje miesto aj v samotnej sv. omši, najmä po sv. prijímaní, keď sa treba stíšiť a uvedomiť si, čo, resp. koho, sme to práve do svojho srdca prijali. Medzi veriacimi sa, napríklad, udomácnil zvyk ticho „vypĺňať“, keď nehrá organ. Po sv. prijímaní, aby nebolo ticho, hneď sa začne recitovať „Duša Kristova, posväť ma, Telo Kristovo, spas ma ...“, pritom vhodnejšie by tam bolo práve to mlčanie, rozhovor s našim Pánom. To je ten správny moment, keď máme, spolu s prorokom Samuelom, povedať: „Hovor, Pane, Tvoj sluha počúva.“

premonštráti v tichu, Jasov

foto zdroj: www.opatstvojasov.sk

Ticho nie je nič, čoho by sme sa mali báť. To nie je žiadna výzva k pasivite voči ostatným, ani k lenivosti pred aktivitami, ktoré je potrebné urobiť, lebo „musím sa utiahnuť do ticha.“ Silentium pomáha aktívnej práci, pretože narúša odbiehanie od nej; praje kľudu duše, pretože narúša ohováranie o chybách druhých ľudí. Kláštor, ktorý nezachováva silentium, nie je hoden volať sa kláštorom – je to len dom, ktorý obýva skupina cudzích ľudí, ktorí sa hrajú na zbožnosť. Schopnosť stíšiť sa je ten pevný základ, ktorým je potrebné začať, keď chceme postaviť príbytok v našom srdci, v ktorom bude prebývať Pán. Vtedy sa budeme podobáť múdremu mužovi, ktorý si svoj dom postavil na skale a žiadne búrky, ani prudké vetry, ho nezničili.

o. Hermann Jozef Dušan Demjanovič, O. Praem.

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií

Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov

Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová, Ing. Jan Preč, JUDr. Zora Krejčí,

o. Hermann Jozef Dušan Demjanovič, O. Praem.

NEPREDAJNÉ, VOL'NE ŠÍRITELNÉ